

Tomasz Sikorski

Słowo wstępne

Sztuka i Dokumentacja nr 2, 41-42

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

masza Sikorskiego [patrz poniżej], w której zamieszczono tekst Joanny Paszkiewicz-Jägers *Pracownia Dziekanka*, poniższe kalendarium oraz część katalogową zawierającą wybrane prace i zdarzenia artystyczne prezentowane w Dziekance. W części katalogowej dokumentom fotograficznym dzieł towarzyszą komentarze, opisy bądź inne teksty własne autorów.

Tradycję Pracowni Dziekanka kontynuowała w tym samym miejscu i pod tą samą egidą, Galeria Dziekanka, prowadzona w pierwszym okresie przez Joannę Kiliszek i Andrzeja Rosołka, a w późniejszym przez Krzysztofa Wretowskiego. Dziś, w miejscu niegdysiejszego klubu studenckiego, Centrum, późniejszej Pracowni i Galerii, jest oddział jakiegoś banku.

**Słowo wstępne Tomasza Sikorskiego do książki
pt. *Pracowania Dziekanka 1976 - 1987***

Wydawnictwo to jest zbiorem prac wizualnych, powstałych bądź prezentowanych w Pracowni Dziekanka w czasie jej jedenastoletniej działalności.

Lata te to okres głębokiej przemiany, jaka dokonywała się w sztuce i w myśleniu o niej. W niniejszym opracowaniu znalazło się kilka przykładów charakterystycznych postaw i prac twórców awangardy okresu **post-konceptualnego**, obejmującego doświadczenia strukturalizmu, medializmu i technicyzmu, eksperymentów cybernetycznych, psychologicznych i socjologicznych w sztuce.

Znaczną część prezentowanych prac zajmuje **performance**, obszar sztuki bezpośredniej, ogniskującej i obnażającej obecność człowieka w świecie i jego kondycję. Ten rodzaj działania, odwołujący się do różnych transkulturowych tradycji (artystycznych, filozoficznych, szamanistycznych, rytuałów, archetypów i znaczeń uniwersalnych), jest swojego rodzaju spoiwem różnorodnych tendencji i całej gamy indywidualnych postaw twórczych w sztuce przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych.

Ogólnie można powiedzieć, że lata siedemdziesiąte to okres nasilenia racjonalizmu, eksperymentów językowych i poszukiwań w sztuce. Lata osiemdziesiąte - to odwrócenie tej sytuacji: wielka erupcja **działań przed-myślowych**, wywodzących się z podświadomości lub kierowanych wyższą intuicją, gdzie sensy i znaczenia nie są projektowane *a priori*, lecz ujawniają się w trakcie pracy twórczej albo odnajdywane są w dziele *ex post*. W takim spontanicznym i swobodnym działaniu twórczym, bez prekoncepcji i bez usilnej kontroli rozumowej, otwiera się możliwość przenikania form zapomnianych, ignorowanych, ulotnych, czasem proroczych. Tego rodzaju działania reprezentowane są w niniejszym zbiorze przede wszystkim pracami nowej generacji malarzy.

Kategoria czwarta - obok prac okresu intelektualnego, performance i działań przed-myślowych - to prace nie mieszczące się w omówionych tu trzech obszarach. Są to w większości dzieła **bezczasowe**, sytuujące się poza kontekstem aktualności, przekraczające miejsce, czas powstania i osobę ich twórcy, dzieła, których przyczyny i skutki są często natury pozaartystycznej. Czytelnikowi pozostawiam przyjemność wyszukania na kartach tej książki przykładów takich realizacji.

Wydawnictwo niniejsze pełni podwójną rolę: po pierwsze - podsumowuje i dokumentuje działalność Pracowni Dziekanka, po drugie - jest swojego rodzaju almanachem wielości form w sztuce nowoczesnej ostatniego dziesięciolecia.

W takiej sytuacji, najbardziej słuszną wydała mi się koncepcja „stron autorskich”, przy minimum materiałów tekstowych, opracowań i innych interpretacji. Na stronach autorskich prace poszczególnych artystów prezentowane są za pośrednictwem dokumentacji fotograficznej zdarzeń bądź bezpośredniej reprodukcji dzieł. Wszystkie opatrzone są komentarzem, opisem lub inną formą wypowiedzi słownej autorów, co okazało się konieczne lub pomocne w uzyskaniu optymalnego „przełożenia” istoty pracy na język książki. Wszędzie tam, gdzie to było możli-

we, zestawienia strony wizualnej z tekstem były albo w całości opracowane, albo zaaprobowane przez poszczególnych autorów, stając się swojego rodzaju nowymi jakościami, nowymi pracami autorskimi.

Ze względu na wymogi języka książki, nie znalazły się w niniejszym opracowaniu inne znaczące prace, działania i zdarzenia artystyczne, jakie miały miejsce w Pracowni, a które z różnych przyczyn nie pozostawiły po sobie wystarczająco nośnego zapisu wizualnego, lub które programowo takiego zapisu nie wytwarzały, bądź wytworzyć nie mogły.

Przy dokonywaniu wyboru prac kierowałem się przede wszystkim wartością wizualną ich reprodukcji. Moją intencją było stworzenie zbioru dzieł sztuki różnych dyscyplin, opracowanych w taki sposób, by możliwy był ich odbiór na stronach książki; drugą przesłanką jaką się kierowałem, było ukazanie przemian, różnorodności i polifonii zjawisk artystycznych w latach 1976 - 1987.

Jeśli oba te cele, choćby częściowo tylko, zostały osiągnięte, to wydawnictwo to spełnia swą kolejną rolę jako forma przeniesienia *ad futurum rei memoriam* i propagowania idei „pracowni” jako:

- otwartego miejsca nieskrępowanej aktywności twórczej, artystycznej, edukacyjnej i poznawczej
- miejsca działań interdyscyplinarnych, w którym spotykają się i uzupełniają różne tradycje, umiejętności i prądy artystyczne, filozoficzne, naukowe i duchowe
- niesformalizowanego i niezależnego ośrodka budującego własną kulturę i własną tradycję
- miejsca żywej i bezpośredniej konfrontacji twórczej, umożliwiającej wymianę myśli, inspirację, współpracę i nowe działania prowadzące do samorealizacji, przemiany i rozwoju w procesie ciągłego rozpoznawania i transcendowania „tego, co jest”.

Serdecznie dziękuję wszystkim tym, którzy przyczynili się do powstania niniejszego wydawnictwa; wszystkim tym, których serca i umysły, pośrednio lub bezpośrednio, zrodziły, tworzyły i kształtowały na przestrzeni lat działalność Pracowni Dziekanka; wszystkim tym, których dzieła powstały lub prezentowane były w Pracowni; autorom zamieszczonych tutaj prac, za ich udostępnienie i współpracę; autorom zdjęć; osobom, które przygotowały całość wydawnictwa do druku, sponsorom, drukarzom i wydawcy.

Specjalne podziękowanie dla Joanny Killiszek, Zygmunta Piotrowskiego, Ryszarda Winiarskiego i Jerzego Onucha, za ich inspirację, sugestie i pomoc w realizacji niniejszej książki.

Tomasz SIKORSKI, 09.1987

Kalendarium wystaw Pracowni Dziekanka